

KÖZÖS CÉL A MAGYAR BAROMFIÁGAZAT FELZÁRKÓZTATÁSA

A baromfiágazat 7 éves fejlesztési stratégiája, annak pénzügyi és gazdasági hatásai

1. Előzmények, helyzetkép

1.1. A baromfiágazat az elmúlt hét évben (2007-2013) a jellemzően magyar tulajdonosi viszonyok fenntartása mellett képes volt termelési volumenét megtartani, növelni, mindeközben 60.000 fő foglalkoztatását biztosítani.

Ebben az időszakban a magyar baromfiágazat elszenvedte a madárinfluenza pánik és kártétel gazdasági következményeit, valamint az elmúlt évek magas gabonaárait.

Az ágazatra fokozódó nyomás nehezedik állategészségügyi, állatjóléti (4 M és tsai) környezetvédelmi oldalról úgy, hogy ezen költségtöbbletek ellensúlyozása csak részben valósult meg.

Az ágazat elsősorban szervezettségének, homogén, 95 %-os magyar tulajdonosi háttérének, valamint a sokszínű struktúrájának és integráltságának köszönhetően jelenleg harmadik helyen áll az EU tagországok baromfihús ön ellátottsági szintjében (141%; 2011). E kiemelkedő teljesítmény mellett évente mintegy 30 Milliárd forint adóteljesítményt, azaz költségvetési befizetést teljesít (ÁFA nélkül), s exportja révén kedvezően alakít több nemzetgazdasági mutatót is.

1.2. Az elmúlt hét évben – az ágazatot ért gazdasági és állategészségügyi megpróbáltatásokban – tartalékainkat feléltük, így azokat nem a szükséges fejlesztésekre, hanem a túlélés biztosítására fordítottuk

A tőke visszaforgatás elmaradása termékpályánként is különböző mértékű és különböző arányú, de a versenyképességet egyértelműen negatívan befolyásoló folyamatokat indított el.

Ennek következményeként mind a tenyésztésben, mind az alapanyag előállításban, valamint a vágás, feldolgozás területén európai versenyképességünket elveszítettük.

Ezt, valamint az EU szinten is irreálisan magas ÁFA tartalmat kihasználva megszorodtak a külföldi és hazai szürke –, feketegazdasági szereplők, s egyfajta kontraszelekció indult meg az ágazati szereplők között, hátrányba hozva sok legális szereplőt a piacon. A baromfiágazat leépülése megkezdődött, sajnos a munkaerő megtartó képesség belátható időn belül akár 12 – 15 ezer fővel csökkenni fog.

A baromfiágazat szereplői – magyar tulajdonosok és magyar munkavállalók – ezért elhatározták, hogy a kormánnyal együttműködve, ágazati fejlesztési stratégiát dolgoznak ki, versenyképességük visszaszerzésére, javítására.

2. Az ágazati fejlesztési elképzelések

Az elkövetkező hét év a hazai baromfiszektor számára csak akkor lehet sikeres, ha ismerjük a termékpálya szereplők fejlesztési elképzelését, a meglévő kapacitások mennyiségi és minőségi viszonyait, illetve az azok fejlesztéséhez szükséges valós forrásigényeket. Stratégiánkban ezért kiemelt szerepet kapott egy olyan ágazati szintű felmérés, mely az egyes termékpályák jellegzetességeit is figyelembe vette úgy, hogy a termékpályákon belül is megjelenjenek a legfontosabb fejlesztési célok és az azokhoz szükséges forrásigények. (tenyésztés-keltetés,

baromfi hizlalás, takarmánygyártás, elsődleges vágás-feldolgozás és továbbfeldolgozás). A táblázat adataihoz szükséges alapadatok, felmérések és kalkulációk a BTT szakmai szövetségeiben rendelkezésre állnak.

3. A felmérések eredményeit az alábbi táblázatokban foglaltuk össze:

	Beruházási igény (2014-2020; Mrd Ft)	Beruházási igény, az 1-2-3 évben (Mrd Ft/év)	Beruházási igény a 4-5-6 évben (Mrd Ft/év)	Termékpálya fejlesztés prioritásai
Húscsibe	145	80	65	Termelő istállók korszerűsítése, újak építése, technológia-fejlesztés
Pulyka	55	35	20	Teljes termékpálya fejlesztés, termékfejlesztés
Lúd	35	20	15	Tenyésztésfejlesztés, technológiafejlesztés
Kacsa	50	30	20	Technológiai fejlesztés
Étkezési tojás	30	15	15	Állománynövelés – épület és technológiafejlesztés* *cél az önellátás
Összesen	315	180	135	

A fejlesztési elképzeléseket másképp csoportosítva láthatóvá válnak az egyes termékpályák fejlesztési prioritásai.

	Beruházási igény (Mrd Ft)	Tenyésztés, fajta kialakítás és fejlesztés (Mrd Ft)	Szülőpár állományok épület (Mrd Ft)	Szülőpár állományok technológia (Mrd Ft)	Keltetés (Mrd Ft)	Végtermék előállítás épület (Mrd Ft)	Végtermék előállítás, technológia (Mrd Ft)	Vágóüzemi technológia-fejlesztés, termékfejlesztés és, piacfejlesztés (Mrd Ft)
Húscsibe	145	5	5	12	30	25	30	38
Pulyka	55	-	3	2	2	23	9	16
Lúd	35	8	3	2	3	8	4	7
Kacsa	50	-	2	1	4	28	7	8
Étkezési tojás	30	4	1	2	3	6	12	2
Összesen	315	17	14	19	42	90	62	71

A táblázatok eredményeiből kiolvasható, hogy a hazai baromfiágazati szereplők az elkövetkező hét évben, a legfontosabbnak a végtermék előállítás hatékonyság növelő épület és technológia beruházásait gondolják, melynek beruházási értéke közel 150 Mrd forint. Ezen érték mintegy fele (71 Mrd Ft) szükséges a vágóüzemi technológia fejlesztéséhez, míg 42 Mrd forint a keletető üzemek korszerűsítésére, fejlesztésére.

4. A fejlesztések és kapcsolódó támogatások megvalósulásának kulcskérdései

4.1. El kell érni, hogy a magyar baromfihús- és tojástermelők állatjóléti támogatása mielőbb érje el a sertés állatjóléti támogatások fajlagos mutatóit – ehhez mintegy 10 Mrd Ft összegű nemzeti boríték szükséges.

4.2. Átgondolt fejlesztési – beruházási programokat kell indítani, elsősorban az alapanyag termelési szektorban – azaz tenyésztés – szaporítás, baromfihizlalás, takarmánygyártás területein.

4.3. Az alapanyag termelés korszerűsítését, felfutását integrációs háttérrel rendelkező kis-, közepes- és nagyvállalatok piaci, gazdasági környezetébe kell csoportosítani.

Ezek a működő, hiteles integrációk garanciát nyújtanak arra, hogy a versenyképes áron és minőségben előállított élőbaromfi ára (felvásárlási ár) a termelőknek megtérüljön, azaz pontosan határidőben kerüljön kifizetésre.

4.4. Át kell értékelni a hazai KKV és nagyvállalat számviteli, illetve pályázati definícióját, mivel Magyarország 5 legnagyobb „baromfi ipari nagyvállalata” összességében nem férne be az európai első 50 baromfis vállalata közé. E cégek támogatásból történő kizárása, vagy korlátozása (nagyvállalatok esetében a 148/2007 (XII.8) rendeletből történő kizárás, valamint az alacsonyabb beruházási, támogatási kulcs), EU szinten ágazati versenyhátrányt eredményez.

4.5. A beruházások és korszerűsítések támogatási indexét meg kell emelni 50 %-ra és kamattámogatással el kell érni, hogy a nettó kamat ne haladja meg a 3 %-ot.

4.6. Érdemes megfontolni egy önkéntes alapon szerveződő nemzeti exportvállalat létrehozását, amely árualap mennyiségével valódi megjelenést is lehetővé tenné egyes nagy exportpiacokon. Egy ilyen vállalat segítheti a hazai ágazati szereplőket abban, hogy az esetlegesen felmerülő többlettermelés egy jelentős részét export piacokon helyezze el.

Ennek hatékony működését közösségi marketing eszközökkel is lehetne támogatni.

5. A stratégiai célok megvalósulása esetén várható pozitív nemzetgazdasági hatások

5.1. A jelenlegi 60 ezer fős foglalkoztatott létszám a program végére 10 – 12 ezer fővel bővül.

5.2. Az alacsony önköltségű, jó minőségű és versenyképes baromfitermékeinkkel kiszorítjuk a silány minőségű, import termékeket, amely egyben élelmiszerbiztonsági kérdés is.

5.3. A beruházás, építés 5 – 7 évében jelentős hazai építőipari kapacitást köt le, kalkulációink szerint évente 5 – 7 ezer építő- és szerelőipari munkaerő kapacitást generálnak a nagyarányú fejlesztések.

5.4. Az ágazat adóteljesítménye, azaz a költségvetésbe befizetett jelenlegi évi 30 Mrd Ft-ja (ÁFA nélkül), 38 – 40 Mrd Ft-ra fog növekedni a többlettermelés eredményeként.

5.5. A baromfi termékpályák jövedelmezővé tételével meg kell teremteni a feltételeit a biztonságos és hosszútávon fenntartható, megfelelő áru és minőségű baromfihús és tojás ellátásnak a hazai piacon. A meglévő és jól működő ágazati védjegyeket tovább kell erősíteni, működtetni – a termékpályán kizárólagosságot kell biztosítani részére. Az ÁFA drasztikus csökkentésével versenyegyenlőséget kell teremteni a legális piaci szereplők részére.

5.6. Baromfihúsok tekintetében reális célkitűzés, hogy az egy főre vetített baromfihús exportunk (volumenben és értékben egyaránt) a legmagasabb legyen Európában (!), étkezési tojás esetében pedig az önellátás képessége válhat valóra.

6. Húscsirke

A legnagyobb ágazati súllyal rendelkező termékpálya. A konkurenciával történő összehasonlítás és annak értékelése jól mutatja a hatékonyság növelés lehetőségeit. A németországi Emsland cég néhány természetes mutatószámát bemutató táblázatban a hazai becsült átlagértékeket is feltüntettük.

Az EMSLAND (Németország) brojler integráció 2012. évi nevelési eredményei

Nevelési paraméterek	A legjobb telep eredménye	Top 25% telepek átlaga	A 2012. év átlaga (123 millió csirke)	2012. év magyar átlaga 298 e tonna
Elhullás (%)	1.56	2.45	3.01	4.4
Átlagos vágási nap	38.7	38.5	39.2	41.3
Átlagsúly (kg)	2.567	2.505	2.430	2.35
Fajlagos nettó takarmány felhasználás (kg/kg)	1.538	1.558	1.611	1.88
Fajlagos nettó takarmány felhaszn. 1400 g-ra (kg/kg)	1.071	1.116	1.200	1.500
Napi átl. testtöm.gyarap. (g/nap)	66.40	64.99	62.09	58
Brojlerindex	416.4	407.1	374.5	294,4

Esetünkben a 0,25 – 0,27 kg fajlagos takarmány felhasználás többlet 110 Ft/kg-os brojler takarmányátlagárral számolva 27 – 28 Ft többlet takarmányköltséget jelent élőcsirke kg-onként.

Ha számításba vesszük az évi közel 300.000 tonna iparszerűen megtermelt és feldolgozott csirke mennyiséget, akkor a lemaradásunk nagyságrendje a többlet takarmány felhasználás következményekén évente több mint 8 Mrd Ft.

Az EMSLAND cégnél évente 7,3 rotációban termelnek csirkét, szemben a magyar 5,8 – 6,0 rotációval. Ez 20 %-kal magasabb mutató, ennek szintén vannak hatékonysági és megtérülési előnyei. Az éves állandó költségekkel kalkulálva (kamat, munkabér, amortizáció stb.) 3,6 Md Ft megtakarítást tesz lehetővé a + 1,3 db rotáció.

Az 1 kg élő csirkére jutó fűtés és elektromos áram költség 3,50 Ft-tal alacsonyabb Németországban, mint Magyarországon. Ez további 1 Mrd Ft-os többletköltség a magyar csirke termelés volumenében.

A magasabb elhullásból adódó veszteség 1,8 millió naposcsibe évente Magyarországon. Ez több mint 0,2 Mrd Ft többletkiadás.

Nyilvánvaló, hogy ezek a technológiai mutatók nem érhetőek el a magyarországi korszerűtlen technológiájú, rosszul szigetelt és bizony rosszul menedzselt brojler telepeken. Tehát ha gyors és versenyképességet javító megoldásokat akarunk találni, akkor erre a brojlercsirke hizlaló tevékenység adja a legnagyobb lehetőséget.

Összegezve: egyszerű számítás alapján korszerű brojler nevelő istállók megléte esetén csak a brojler hizlalás fázisában évi **12,8 – 13,0 Mrd Ft** hatékonyság növelés érhető el.

Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy a brojler hizlalás jövedelmezősége **42 – 43 Ft/kg-mal** lenne javítható csak termelői – hizlalói szinten.

Kapacitások

Tenyésztés, szülőpártartás épület és technológia kor és állapot szerinti felmérése, a fejlesztés forrásigénye

A húscsirke esetében (a genotípus kialakítás és fenntartás óriási költségei miatt) a világtermelésben szerepet játszó nagy hibridforgalmazó cégek száma alig néhány, hazai jelentősége igazából kettőnek van (ROSS, COBB).

Míg a ROSS Magyarországon rendelkezik nagyszülőpár teleppel, addig a COBB zömében szülőpár tenyésztójjással, vagy szülőpár napos importtal elégíti ki az igényeket.

A szülőpárok esetében éves szinten mintegy 1,6 millió telepített napos nőivarú egyeddel számolhatunk, mely az előnevelést és selejtezést követően 1,4 millió beolazott hústípusú tyúkot jelent. A tyúkok által termelt mintegy 210 - 220 millió keltető tojás 80 %-os keltethetőség mellett 168-176 millió kikeltett naposcsibét jelent. Részben a keltető tojás kereskedelem, részben pedig a napos export-import befolyásolja a tényleges belföldi letelepítést, mely évek óta 150-160 millió db körül alakul, ez átlagosan 2.880 ezer db naposcsibe telepítést jelent hetente.

Ezek előnevelése 112 ezer négyzetméteren, a szülőpárok tartása pedig 350 ezer négyzetméteren történik.

Húscsirke esetén az alapanyag termelésben tapasztalható a legnagyobb probléma. Az épületállomány 60-70 %-a 20 évesnél idősebb.

Az 1.280 ezer négyzetméter istálló területből a műszaki állapot alapján 325 ezer m² jó, 661 ezer m² megfelelő, 292 ezer m² pedig gyenge.

Valamennyi 5 évesnél idősebb épületnél az alábbi rekonstrukciós munkák szükségesek:

Az épületek hőszigetelése, tetőhéjazatok cseréje, a vízellátás, vízkezelés korszerűsítése, a nyári hűtőpanelek többlet vízigénye miatt pedig a kapacitásuk bővítése, az épületen belüli padozatok felújítása, résmentesítése, padozatcsere, az épületek szellőztető technológiájának cseréje, légbefejtők, fénykirekesztők cseréje, új energiatakarékos világítórendszerek beépítése,

Mindemellett érdekes és tanulságos, hogy az épületállomány előregedése mellett a tartástechnológia fejlesztése nem maradt el, s bár jelenleg is javítható, e területen számos korszerűsítés, fejlesztés történt, köszönhető ez az elmúlt időszakban meghirdetett ÁTK pályázatoknak.

Az alapanyag termelésben elvégzendő fenti feladatok mellett, azzal összhangban

- a takarmánykeverő üzemek,
- a szülőpár előnevelő és tojótelepek,
- a keltető üzemek,
- valamint a vágó és feldolgozó üzemek bővítése és korszerűsítése is szükséges.

7. Pulyka ágazat

A csirkéhez hasonlóan a termelés hatékonyságának növelése a pulyka ágazat tekintetében is rendkívül fontos.

A második legnagyobb mennyiséget előállító és feldolgozó termékpálya esetében a konkurens országok - elsősorban az épület és technológiai fejlesztések, illetve kedvezőbb támogatási konstrukciójuk miatt – fajlagos mutatóikban szolid előnyre tettek szert.

A vágás és alapanyag termelést tekintve néhány ország termelési eredménye, valamint a hazai jellemző eredmények az alábbiakban foglalhatóak össze:

	Németország	Ausztria	Lengyelország	Magyarország
Vágáskori élőtömeg (tojó)	10-15 kg	9,5-11 kg	9-10,5 kg	8,3-9,9 kg
Tojó életkor	105-112 nap	98-105 nap	98-112 nap	98-111 nap
Telepítési sűrűség (tojó)	50 kg max	50 kg max	50 kg max	55 kg max
Vágáskori élőtömeg (bak)	20-22 kg	19-21,5 kg	19-20 kg	18,7-19,8 kg
Bak életkor	140-150 nap	133-147 nap	133-147 nap	142-149 nap
Telepítési sűrűség (bak)	65 kg max	60 kg max	60 kg max	60 kg max
Takarmányértékesítés	2,55-2,70	2,40-2,65	2,65-2,90	2,8-2,9
Jellemző fajt/hibrid	B6	B6+Converter	B6+Converter	Converter

A táblázatból kiemelhető, hogy a konkurens országok fajlagos takarmányértékesítését figyelembe véve 1-2,5 kg takarmánnyal kevesebbet használnak fel tojónként, a kétszeres

hímivari tömeg miatt, közel kétszer ennyi takarmányt (2-5 kg) bakoknál. E fajlagos mennyiségek a jelenlegi takarmányárakat figyelembe véve 2,4 milliárd forint versenyhátrányt jelentenek ágazati szinten. Szintén elgondolkodtató, hogy az épületállomány elavultsága, valamint a faj igényváltozásait követni nem tudó technológiai lemaradás miatt a telepítési sűrűség szintén elmarad a konkurencia eredményeitől, és ezért az egy négyzetméterre vetített hozam (és jó esetben így a vállalkozói eredmény) is alacsonyabb. A bakok esetében a táblázatban feltüntetett elméleti 60kg/m², illetve a tojók esetében alkalmazható akár 55 kg/m² a hazai gyakorlatban vegyes ivari átlagokat tekintve:

20%-ban 35-40 kg/m²; 60% -ban 40-50 kg/m²; és csak 20% -ban képes az 50 kg/m² feletti teljesítményre.

A versenyképességi hátrány oka, hogy a nagy teljesítményű hibridek igényeit nem kielégítő épületállomány és technológia, valamint a nem megfelelő takarmányozás is.

A világon a pulyka hibridek száma – hasonlóan a broiler csirkéhez - mindössze néhány. Magyarországon, az angol BUT, valamint a kanadai Hybrid cég genotípusait használjuk a termelésben.

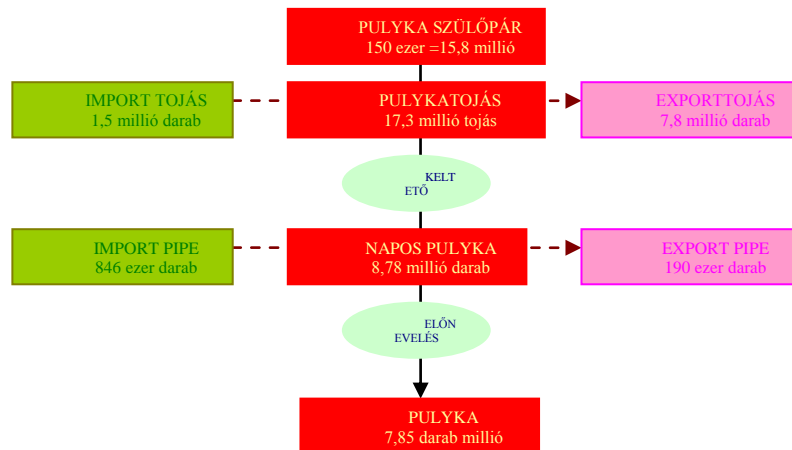
A hazai pulykatermelés a 90-es évektől dinamikusán emelkedett, elsősorban a hazai fogyasztás növekedésnek, valamint a faj tovább feldolgozott termékek és készítmények térnyeréséből bekövetkező térnyerésének köszönhetően. A termelés maximumát 2003-2004-ben érte el, mely évben, mintegy 150-160 ezer tonna pulykát állítottunk elő. A fogyasztás ebben az időszakban megközelítette a 8 kg/fő/évet. A csúcsidőszakot követően sajnos a pulykatermelés mennyisége folyamatosan csökkent, 2012-ben 110 ezer tonna körül alakult. Több vágó-feldolgozó üzem 2013-tól termelését befejezi, így az idei évben 91-92 ezer tonna, 2014. évbe pedig 75-76 ezer tonna élőpulyka megtermelésével és feldolgozásával számolhatunk.

Az elmúlt években tapasztalható csökkenéshez nyilvánvalóan hozzájárult a fizetőképes kereslet csökkenése, a fogyasztói kosárban betöltött szerep változása, a szürke-fekete gazdaság magas aránya, a sok esetben illegális import térnyerése. Versenyképességi szempontok közül a legfontosabb, hogy megszűnt az ágazat jövedelemtermelő képessége, melynek (akár támogatásokon keresztül történő) visszaállítása adhat csak reményt és esélyt a hatékonyságnöveléssel összefüggő beruházásokra.

Kapacitások

Szülőpár

1. ábra Pulyka keltető-alapanyag előállítás termékpályája (2011)

Forrás: Aliczki K. 2012.

A 2012. évi pulyka szülőár állomány - több kedvezőtlen ágazati körülménynek köszönhetően - mintegy 8-10%-al csökkent. A keltető tojás export – import mennyiségeket is figyelembe véve a hazai keltetésű napos kibocsátás 2,5 millió eggyeddel csökkent.

Szülőpár állományok épület és technológia kapacitásai, keltető kapacitások

A bevezetésben említett versenyképességi hátrányunkat pulyka esetében az okozza, hogy nem épült a faj igényeire formált istálló, hanem általában „örökölte” a faj.

Ennek megfelelően már a szülőpár előnevelő épületeiben is azt tapasztalhattuk, hogy az épületállomány 100%-ban 20 év feletti volt, ugyanígy a szülőpár termelő istállók életkora is. A megkérdezett vállalkozások az épületek állapotát gyengének, közepesnek gondolták.

Kapacitásaink (épületállományok) jelenleg is lehetővé teszik a 150-180 ezer pulyka szülőpár tartását. Ehhez 42 470 nm előnevelő felület és a 67 100 nm termelő istálló ad lehetőséget.

Az épületállomány életkora mindenhol meghaladta 20 évet, az épületben alkalmazott technológiák átlagos életkora 13 év, a technológiai berendezések közül fiatalabbak (10 éves körüli átlagéletkor) az etető-itató berendezések, valamint hűtés-fűtés, ventilációs berendezések.

A megkérdezett vállalkozások az előnevelő kapacitások részbeni bővítését, valamint szülőpár termelő istállók építését is tervezték a meglévő épületállomány rekonstrukció mellett.

A beruházások közül ki kell emelni az épületállomány rekonstrukcióját, valamint az ahhoz kapcsolódó jelentős költségeket.

Az ágazati szereplők az épületállomány 50%-ának rekonstrukciója esetén a forrásigényt 675 millió forint összegben határozták meg, míg a szülőpár épületek teljes felújításának értékét 3 Mrd forintnak. A technológiafejlesztés, illetve bővítés ennek mintegy kétharmada, közel 2 Mrd forint.

Keltetők

A kapacitások szempontjából következő technológiai folyamat a keltetés. A jelenleg működő 3 legnagyobb hazai pulykakeltető (napos kibocsátás: Gallicoop Zrt 3,6 millió db, Partiz 2000 Kft 1,5 millió, a Nagisz Zrt.: 7,1 millió keltető tojás, ebből 1,5 millió belföldi napos; a többi export). Érdekes, hogy Nádudvar kapacitásai kihasználása helyett sok esetben exportálja a keltetőtojást, valamint az, hogy több hazai vállalkozás importból szerzi be napos állományát. A keltetők esetében az épületek építésének átlagéve jelentősen meghaladja a 20 évet, ahogy az alkalmazott keltetés technológia is. Egy megkérdezett vállalkozás esetében volt a keltetés technológia 10 éves. **A termékpálya e szakaszának korszerűvé tétele (korszerűnek mondható technológia beszerzése, valamint épület felújítása) 2 Mrd forintra becsülhető.**

Alapanyag termelés (Előnevelés)

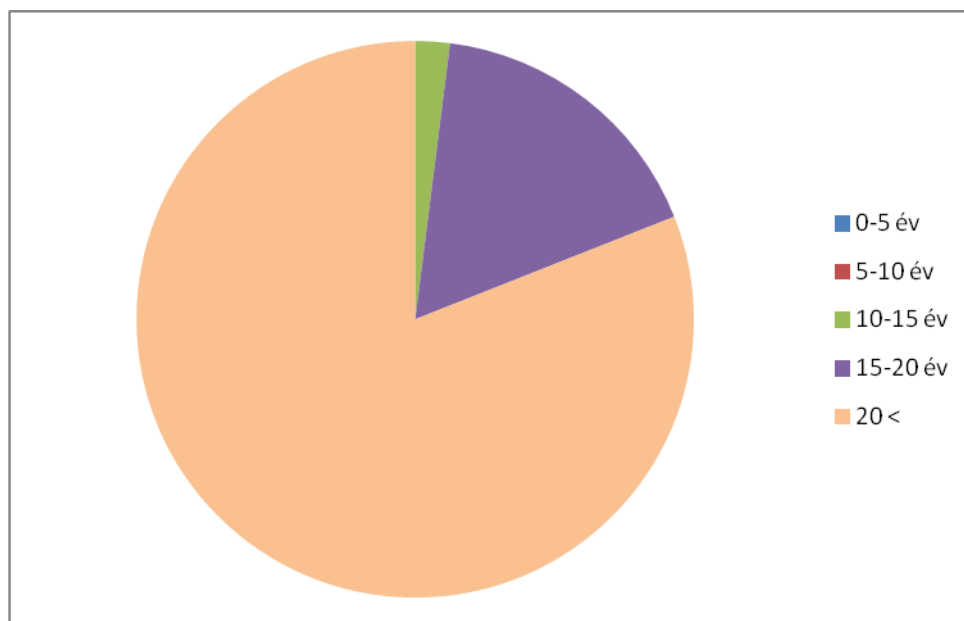
Az AKI 2001-ben végzett felmérésével jelen vizsgálatunkat összehasonlítva érdekes megfigyeléseket tehetünk:

2001. év			2012. év		
Előnevelő felület (m ²)	Utónevelő felület (m ²)	Pulykafelvásárlás (tonna)	Előnevelő istállófelület (m ²)	Utónevelő istállófelület (m ²)	Pulykafelvásárlás (tonna)
431442	557144	123299	145 837	686 489	112425

A táblázat adataiból kiderül, hogy az alapanyag-termelés mennyiségének csökkenésével csökkent (vagy más hasznosításúvá vált) az istállófelület. Az elő és utónevelő felületek összege 2001-ben a 123 299 t élőtömeg termeléshez 988.586 m² termelőistálló, míg jelen felmérésünkben a közel 10 %-al kevesebb élőpulyka mennyiséghez 18%-al kevesebb istállófelület (832.326 m²) társul. Az elő és utónevelő felületek egymáshoz viszonyított aránya (az egy- és kétfázisú nevelés miatt) nem ad érdemi információt, így azt nem célszerű külön vizsgálni. Megjegyzendő, hogy az elmúlt években folyó termelés-csökkenésben leginkább azon vállalkozások kényszerültek tevékenységük feladására, melyek mobil technológiával (fóliasátor) rendelkeztek, vagy ad hoc módon ideiglenes termelést folytattak. Ez, valamint az egységnyi felületen megtermelhető fajlagos éves hozamok emelkedése magyarázza a nagyobb mértékű istállófelület csökkenést.

A BTT tagsága körében elvégzett felmérés az előnevelés tekintetében az épületek életkorát az alábbi kördiagram szemlélteti.

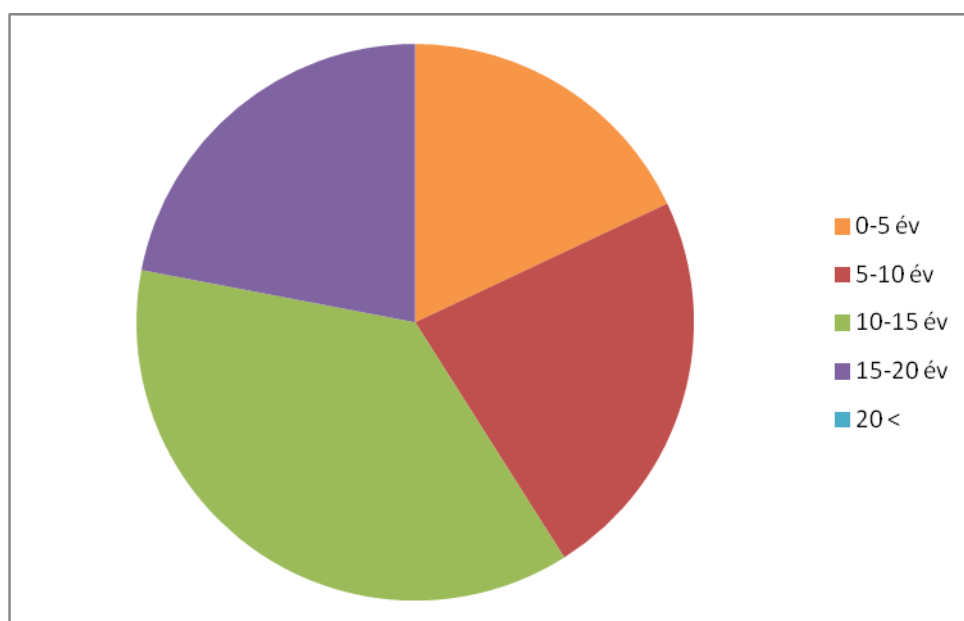
Előnevelő épületek kormegoszlása

A 172 000 nm előnevelő felület 81%-a 20 évet meghaladó korú. A rekonstrukciós költség meghaladja a **2 Mrd forintot**, új épületek létesítése esetén a beruházási költség ennek, **mintegy dupláját tenné ki azaz 4 Mrd forintot**.

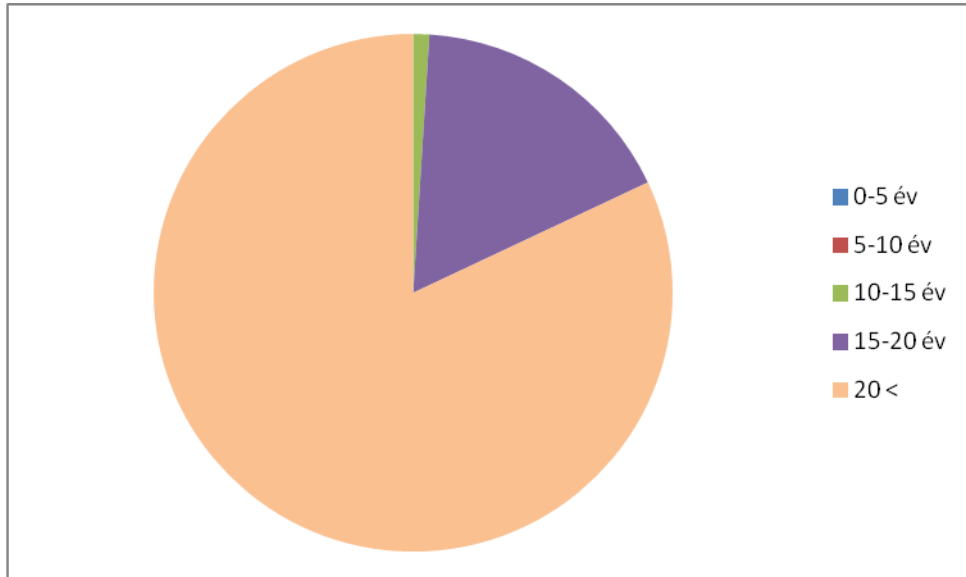
Technológia

Előnevelő épületekben alkalmazott technológiák kormegoszlása

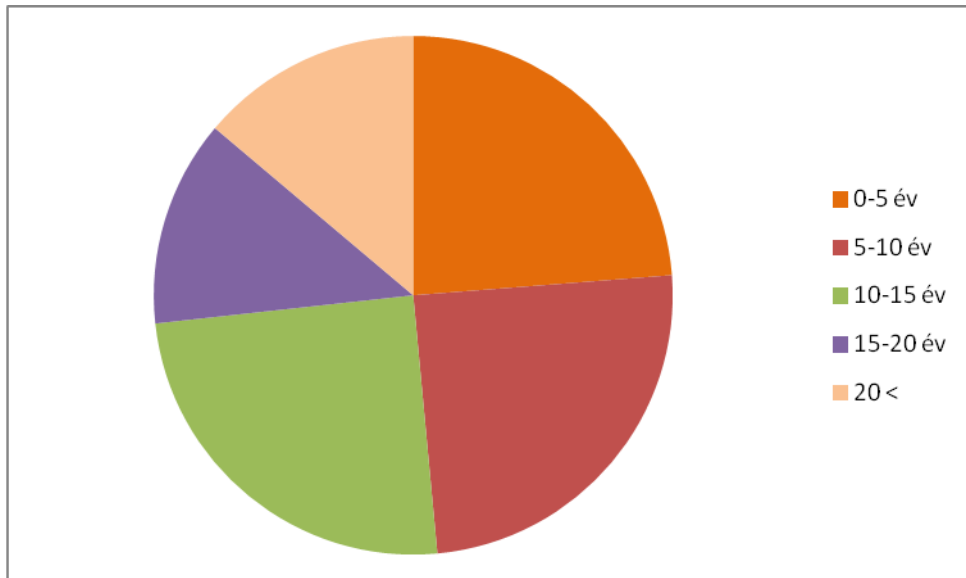

Az előnevelő épületekben található technológia életkora már kedvezőbb összetételt mutat. **Az előnevelő épületek technológiai felújításának beruházási költsége mintegy 1 Mrd forintot tesz ki.**

Hizláló épületek kormegoszlása

Hizláló épületekben alkalmazott technológiák kormegoszlása

A felmérésben szereplő 690 ezer nm hizlalo kapacitas eseteben 562 ezer nm eseteben a tobb 20 evet meghalado epuletallomanyt jelent. Rekonstrukcio, felujitas becsult koltsége: **8 milliárd forint, teljes epuletallomany megujitas esetén pedig 19 milliárd forint**, melyhez a technologiai beruhazasok **8 milliárd forint** kozotti tobblet osszeget jelentenek.

Az alapanyag-termeléshez kapcsolódóan a legnagyobb integrációk (2-3) számára olyan korszerű technológián alapuló takarmánytároló és takarmánykeverő üzemek létesítése, melynek egyedi értéke mintegy **3 milliárd forint**.

Felmérésünk eredményeként pulyka szülőpártartás, keltető tojás termelés, keltetés, alapanyag nevelés és hizlalo fejlesztési, beruhazási forrasigénye, mintegy 39 milliárd forint az elkovetkezo 7 evben.

A termékpálya csökkenő termék kibocsátási szintje miatt ugyanakkor nem lehet kellőképp hangsúlyozni, hogy az ágazat jövedelemtermelő képességének visszaállítása nélkül a termékpálya nem fog tudni talpra állni, így a közvetlen (nemzeti) támogatások szerepe e termékpálya esetében kiemelten fontos lesz a jövőben.

8. Vízisárnyas

Törzstartás

Lúd törzsállomány több korcsoportban összesen kb. 250 ezer tojót tesz ki, ebből 60% a hústípus, 40% a májtípus. Jellemző az ágazatra, hogy 23 fajta van forgalomban Magyarországon.

A kacsza törzsállomány 170-180 ezer tojó, jellemző az import nagy aránya, gyakorlatilag hazai tenyésztés nincs. A hazai kacsatenyesztést elsősorban az a 6-8 ezer tojólétszám képviseli, amely a Mulard előállításában vesz részt.

A magyar vízisárnyas termelés a baromfiágazaton belül kb. 20%, mintegy 100 ezer tonna, melynek kétharmada kacsza, egyharmada liba. A libatermelésünk meghatározó az európai piacon, mivel integrált termelés csak a lengyeleknél és nálunk van. Hízott libából számottevő mennyiséget csak Magyarország állít elő.

	alapterület	%		
		jó	elfogadható	gyenge
lúd előnevelő	165000 m ²	18	67	15
húsliba	100000 m ²	17	65	18
hízott liba	27000 m ²	24	61	15
lúd törzs	200000 m ²	20	60	20
kacsza előnevelő	180000 m ²	19	65	16
pekingi kacsza	350000 m ²	14	49	37
kacsza törzs	55000 m ²	21	63	16

Az épületek kora több mint 15 év, nagy része 20 évnél öregebb, a technológia kora általában 15 év, állapota alig valamivel jobb az épületek minősítésénél.

Az ágazat továbbfejlesztésére négy fő területet jelölünk meg:

1. törzstenyésztés

Ágazati és kormányzati összefogással egységesíteni kellene a törzstenyésztést, különösen a libaágazatban, ennek meg kellene teremteni a jogi és infrastrukturális feltételeit. Jelenleg az állattenyésztési rendeletek azonos módon tenyésztő szervezetnek minősítik az import szülőpárállományokat tartókat, a komoly nemesítési munkát végző valódi tenyésztő szervezeteket nem különbözteti meg őket. A tenyésztési feladat nagy szakmai tudást és jelentős anyagi forrásokat igényel, amely nem áll rendelkezésre az ágazatban, és hosszú folyamat. Ehhez K+F forrásokat kell az ágazat rendelkezésére bocsátani.

A kacsatenyésztésben nem látszik lehetőség a hazai tenyésztés újraindítására.

2. továbbfeldolgozás

A víziszárnyas ágazaton belül kicsi a továbbfeldolgozott termékek aránya, libánál szinte nulla. A fogyasztói szokások változása jó lehetőséget adna számunkra, ha itt lépni tudnánk. A beruházási pályázatok jövőbeni kiírásánál ennek kiemelt szempontnak kellene lennie.

3. egységes marketing stratégia

A lúdtermékek nagy része szinte kizárólag a német piacon talál vevőre. Lehetőség lenne az orosz piacon való megjelenés, itt adminisztratív korlátozások akadályozzák ezt. A kacsa-termékeknél tágabbak a lehetőségek, bővíthetők a már meglévő távol-keleti és a tengerentúli piacok. A víziszárnyas termékek túlnyomó része export, ezért fontos lenne egy egységes marketing stratégia (a lengyelek 5 millió eurós támogatással reklámozták saját terméküket a német piacon).

A hízott máj piaca Európában elsősorban a francia nyelvterület, nagyon fontos a Távol-Kelet. A marketing programnak része kell hogy legyen az állatjólét, továbbá a szabad tartás hangsúlyozása.

4. termelés finanszírozása és támogatása

Különösen a lúd előállítására nagy tőkeigényű, ráadásul idényjellegű a termék, egy évig kell finanszírozni. A termelés csak külső forrás (hitel) bevonásával lehetséges. A beruházásokat, fejlesztéseket csak támogatással, a termelés forgóeszközzel való ellátását pedig csak hitellel lehet megoldani.

A legnagyobb költségnevet a takarmányozás, ezért kiemelt fontosságú a takarmányellátás biztonsága, melyhez a termelőknek kedvezményes és időben nyújtott hitelkonstrukció szükséges. A minőségi termelést legbiztonságosabban teljes integrációval lehet folytatni, ehhez szintén külső forrásokra van szükség.

9. Tojástermelés

Nagyszülőpár-, szülőpártartás

Előnevelés:

A tojáságazatban 19 453 m² istállófelületen 239,7 ezer db napos kerül turnusonként felnevelésre. Az épületek állaga átlagosnak mondható, egytől ötig értékelő skálán, (ahol az 1 jelenti a legrosszabbat és az 5 a legjobbat) 3,2 ponttal értékelhető az előnevelő épületek színvonala. Az épületben lévő technológiák átlagos életkora 10 év, a technológia színvonala a közepesnél jobb: 3,6 ponttal értékelhető.

Az épületek kormegoszlása:

életkor	0-5 év	5-10 év	10-15 év	15-20 év	20 év felett
arány (%)	3,00	10,64	0,00	16,99	69,37

Az etető- és itató-berendezések kormegoszlása:

életkor	0-5 év	5-10 év	10-15 év	15-20 év	20 év felett
arány (%)	29,36	33,03	11,74	19,99	5,87

A fűtés, hűtés, ventiláció illetve légtechnika kormegoszlása:

életkor	0-5 év	5-10 év	10-15 év	15-20 év	20 év felett
arány (%)	5,87	21,29	29,36	31,73	11,74

A világítás kormegoszlása:

életkor	0-5 év	5-10 év	10-15 év	15-20 év	20 év felett
arány (%)	14,74	21,29	0,00	16,99	46,98

Keltetőtojás-termelés:

Tyúktartás 50 459 m² istállófelületen folyik éves szinten 390,6 ezer db madárral. A 2012 évi keltetőtojás-termelés 58 532 ezer db volt. Az épületek színvonala 2,87 pontot kapott, tehát átlagos állapotúak. Az épületen belüli technológia átlagos életkora 12,2 év (1 és 20 év között!) a technológia színvonala pedig 3,13 ponttal átlagosnak értékelhető.

Az épületek kormegoszlása:

életkor	0-5 év	5-10 év	10-15 év	15-20 év	20 év felett
arány (%)	0,00	5,50	5,50	23,38	65,61

Az etető- és itató-berendezések kormegoszlása:

életkor	0-5 év	5-10 év	10-15 év	15-20 év	20 év felett
arány (%)	8,25	41,74	17,28	8,94	23,79

A fűtés, hűtés, ventiláció illetve légtechnika kormegoszlása:

életkor	0-5 év	5-10 év	10-15 év	15-20 év	20 év felett
arány (%)	17,77	18,69	26,05	18,46	19,03

A világítás kormegoszlása:

életkor	0-5 év	5-10 év	10-15 év	15-20 év	20 év felett
arány (%)	17,77	18,69	16,53	8,94	38,07

Keltetők:

Az éves keltetői kapacitás: 50 millió db tojás. A két működő nagy keltető közül az egyik 1969-ben épült, a másik 1999-ben. A technológia szintén 14 illetve 44 éves! A nagyobbik kapacitású keltető (68,62%), az idősebb.

A nagyszülőpár-szülőpártartás beruházási igénye:

Keltető: 32 millió éves kapacitású keltető, **1 850 millió Ft értékben.**

Előnevelő: 3000 m² meglévő épület rekonstrukciója 30 millió Ft értékben, valamint 60 millió Ft technológia beruházás; **összesen: 90 millió Ft igény.**

Keltetőtojás-termelés: 2200 m² kapacitásbővítés (60 millió Ft) valamint 8220 m² istállófelület rekonstrukciója szükséges (90 millió Ft). Ehhez kapcsolódóan 110 millió Ft értékű technológiai beruházás szükséges. A keltetőtojás-termelés összes beruházási igénye: **260 millió Ft.**

A nagyszülőpár-, szülőpártartás teljes beruházási igénye: 2 200 millió Ft.

Étkezési tojás termelés

Tyúktartás

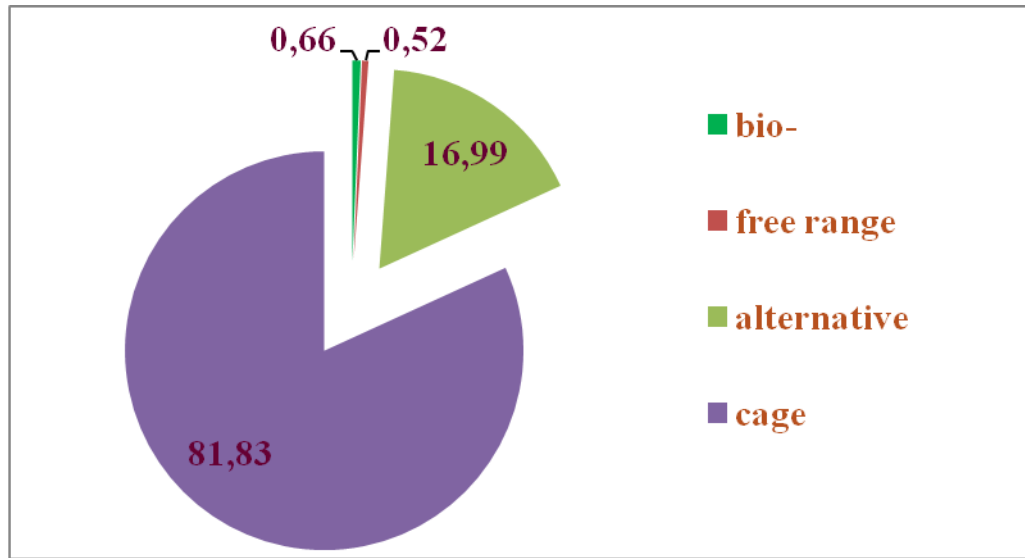
A tojástermelő állományok koncentráálódtak az elmúlt években, mintegy 14 telepen tartják a tyúkok 37%-át. Ezzel szemben az 1000 férőhely alatti üzemek száma 235 db (üzemszám 40%-a) és itt tartják a madarak csupán 1,8%-át.

Kapacitások

méret	Telepek száma	tyúklétszám
Kevesebb mint 350	158	64 428
350-1000	77	48 372
1001-10 000	232	817 173
10 001 – 40 000	57	1 256 449
40 001 – 100 000	23	1 600 632
100 001- (300 000)	14	2 233 205
	30 telep átalakítás alatt	
Összesen:	591	6 020 259

Forrás: NÉBIH, 2012. aug., BTT számítás

A tojástermelés technológiai arányai

Forrás: NÉBIH, BTT számítás, Magyarázat: bio: ökológiai tartás, free range: szabadtartás, alternative: alternatív (mélyalom, voliere) cage: ketreces tartás

A regisztrált tyúktartó telepeken összesen 6 millió madarat lehet tartani 591 telepen. 2012-ben 3,8 millió volt a bentálló állomány NÉBIH adatai alapján.

A tojóépületek (állatférőhely arányában) 34,7%-a 5 évnél fiatalabb, 5%-uk 5-10 éves kor közé esik, 21,7%-uk 10-15 év közötti, míg 35,4%-uk 20 évnél idősebb.

A ketreces technológiák nagy része az előző években fel lett újítva: 67%-uk 5 évnél fiatalabb, míg 32,8%-uk 5-15 éves korra tehető. Az utóbbi arány jelzi, hogy többen felújították a ketrecek és nem új technológiát állítottak be.

Férőhelyekre vetítve a szellőzés technika 85%-a fiatal, 5 éves vagy annál fiatalabb.

A világításra már kevesebb pénz jutott az előző években: férőhelyek 65%-ánál 5 évesnél fiatalabb a világítástechnika, 16,3%-uk esetében 5-10 éves, 9,3%-uknál 10-15 éves, míg 9,3% esetében több, mint 15 éves.

Az alternatív technológiában tartott madarak esetében a technológiák (etető, itató, tojásfészek, tojásgyűjtés) mintegy 30%-a 5 évnél fiatalabb, 56%-uk 5-10 év közé tehető, míg 12,4%-uk 20 évnél idősebb.

Magyarországon mintegy 140 tojáscsomagoló van, a technológia relatív fiatal, 55,2%-uk 5 évnél fiatalabb, mintegy 30%-uk kora 5 és 10 év közé esik, viszont 12,5%-uk 20 évnél idősebb. Az épület korösszetétele már nem ilyen kedvező: 27,3%-uk 5 évnél fiatalabb, 5-10 év közé esik az épületek 40%-a, 15,2%-uk 10-15 éves, míg több, mint 14%-uk 20 évnél idősebb. (Tojáscsomagolók mintegy 10%-a jelezte, hogy szükséges forrásokat bevonni a régi technológia cseréjére, illetve új beállítására.)

A tyúktartás forrásigénye (beleértve a tojáosztályozók, csomagolók és a takarmánykeverők felújítását, illetve új létesítését):

Kapacitásbővítésre: 10, 5 Mrd Ft, rekonstrukcióra: 8 Mrd Ft.

Jércenevelés

Évente mintegy 3,8-4 millió jércét nevelünk fel. Az épületek kormegoszlása a tyúkférőhely arányában: 47%-uk 20 évnél idősebb, 34,4% 5-10 év közötti, 14,2%-uk 5 évnél fiatalabb.

A technológia (etető, itató, szellőzés) kora a jércenevelésben: 40%-uk 5 évnél fiatalabb, 40%-uk 5-15 éves, míg 17%-uk 20 évnél idősebb. A világítástechnika kormegoszlása valamivel rosszabb: a férőhelyek 30%-a 5 évnél fiatalabb, 26%-uk 5-10 éves, 21%-uk 10-15 év közé esik, míg 16,5%-uk 20 évnél idősebb.

A jércenevelés forrásigénye: kapacitásbővítésre: 1,5 Mrd, míg rekonstrukcióra (épület és technológia) 4,5Mrd Ft. Az állományokat kiszolgáló keverőüzem létesítésének költsége 3,3 Mrd forint összegre becsülhető.

A tojáságazat összes forrásigénye: 30 Mrd Ft.

A baromfiágazat szakterületén két olyan részterület is adódik, amely különböző termékpályák között átjárhatóságot biztosít. Bár a korábbi felmérési eredmények mutatják mind a keltetőket, mind pedig a vágó, feldolgozó üzemek fejlesztési elképzeléseit, nem kerülhetjük meg, hogy külön elemként foglalkozzunk a keltetéssel, valamint a vágóüzemi, feldolgozó üzemi kapacitásokkal.

Keltetés

A keltetési technológia lehetővé teszi bármely baromfifaj keltetését, ezért célszerű az ágazati sajátosságokon kívül a keltetés egészéről egy összefoglalást is bemutatni.

Magyarországon 157 engedélyezett keltető működik, összes kapacitásuk 55 millió tyúktojás egyenértékű egyszeri berakott tojásra számolva.

Az 50 legnagyobb keltető össz kapacitása 48 millió tyúktojás. Az 50 keltető megoszlása baromfiféleként:

tojóhibrid	2
brojler és kettőshasznú csibe	28
pulyka	4
víziszárnyas	16

Az 50 legnagyobb keltető évente képes akár 500 millió csirke egyenértékben kifejezett naposbaromfit előállítani.

A keltető épületek túlnyomó része 20 évnél régebbi, a technológia (beleértve a keltetőgépeket is) átlagosan 10-15 évesek. Jelentősek az eltérések termékpályánként is, pulyka és vízi szárnyas esetében a keltető üzemi technológia életkora a legtöbb esetben meghaladja a 25 évet is. A meglehetősen elavult technológia mindenképpen megújításra szorul.

Az elkövetkező 7 évben a felújítás és csekély bővítés forrásigénye mintegy 45 milliárd Ft.

Feldolgoói kapacitás

Ezt követően a keltető üzemekhez hasonlóan a vágó, feldolgozó kapacitásokat is táblázatba foglaltuk, melyet a BTT 2009. évi felmérés eredményeivel vetettük össze.

A keltetéshez hasonlóan a feldolgozó kapacitás jelentős termelésnövelés esetén is elegendő.

A szigorú előírásoknak köszönhetően a technológiai színvonal elfogadható, de versenyképesség szempontjából nem lehet eltekinteni a technológia folyamatos megújításától.

FELDOLGOZÓ KAPACITÁSOK

2013.január 1-i állapot szerint

Megnevezés	2013.01.01 Össze- sen:	2009.01.01 Bázis	Különbség
Sovány baromfi vonal (db/ó) :			
-csirke	69520	100780	-31 260
-tyúk	8100	11350	-3 250
-g.pulyka /tojó/	7810	7343	467
-kacsa	4300	0	4 300
Univerzális vonal (db/ó) :			
-csirke	3900	21650	-17 750
-tyúk	2600	3400	-800
-g.pulyka /tojó/	500	600	-100
-májliba+m.kacsa	3000	3470	-470
-pecsenye liba	4750	3800	950
-húsliba /zabos/	6650	4800	1 850
-kacsa	13100	13000	100
BAROMFI VÁGÓ VONAL KAPACITÁS MINDÖSSZESEN (db/ó) :			
-csirke	73 420	122 430	-49 010
-tyúk	10 700	14 750	-4 050
-g.pulyka /tojó/	8 310	7 943	367
-májliba+m.kacsa	3 000	3 470	-470
-pecsenye liba	4 750	3 800	950
-húsliba /zabos/	6 650	4 800	1 850
-kacsa	17 400	13 000	4 400
Daraboló kapacitás (db/ó) :			
csirke	66920	72830	-5 910
májliba+m.kacsa	3450	3320	130
p.kacsa	2200	0	2 200
húsliba /zabos/	4250	5000	-750
g.pulyka /tojó/	6425	7353	-928
Előhűtő kapacitás (t/óra):			
-levegős	249	270	-20,83
-folyadékös	6	0	6,30
Fagyasztó kapacitás (t/óra):			
-hagyományos	115	59	55,41
-folyamatos karton	33	65	-31,98
-folyamatos egyedi	7	7	0,50
Tárolótér kapacitás (t/alkalom) :			
- 25 °C	3646	2877	770
- 20 °C	6004	2643	3 361
- 18 °C	2768	7455	-4 687
- 10 °C	0	0	0
0 °C	2668	4021	-1 353